

פרשת קרח
תשפ"ו
- גליון 93 -

מעובד מתוך שעורי הרב יצחק שפירא
ראש ישיבת עוד יוסף חי

מעמקים

לקבלת העלון
מידי שבוע
התקשרו
לר' זושא דויטש
052-7152642

31
∞

שלושת הרגלים -
ראיית פני ה' דווקא
בגשמיות

22
∞

כיצד מכוונים בשמות,
ומדוע זה גורם למציאות
להיות יותר ממשית?

5
∞

שלטון נבחרי הציבור
או "אשר יבחר ה'?"

לשאלות, הערות, ולקבלת העלון באימייל מידי שבוע
shieurimshapira@gmail.com

או בטלפון - ר' זושא דויטש
052.715.2642

אנו מזכירים שקיים פורום דיונים בנושאי
השיעורים, להצטרפות לפורום יש לשלוח
בקשה למייל המופיע למעלה

קו עדכונים על זמני ומיקומי השיעורים
02.313.0687

הגהה: יוחאי אלימלך רוזה

לשמיעת השיעורים בקול הלשון
073.371.8149

תוכן עיניים

- מעמיקים בפרשה
טעותו של קרח - מלך או נבחר הציבור 5
- מעמיקים בחסידות
קשר הנשמה לה' בקשר בין הורים וילדים 22
- מעמיקים באהבת ה'
התרגשות איננה תוצאה של מאמץ 23
- שו"ת ממעמקים
הקשר בין ראיית פני ה' לבין המציאות החקלאית הגשמית 31

יום א | 21:30

רח' הרב צבי יהודה 18
דירה 4 - ירושלים

לקבלת עדכונים על השיעורים
התקשר ליוסף חיים 053.724.6111
או בקו העדכונים 02.313.0687

השעור השבועי

השיעור השבועי של הרב יצחק שפירא

אנו כיהודים, מאמינים שה' מהוה את העולם מאין ליש כל רגע מחדש. כאשר ה' מהווה את העולם מאין ליש, בעומק של המציאות הוא נמצא ונוכח כל הזמן. במעמקים של הנפש ושל הבריאה כולה הקב"ה שוכן, מחכה ומצפה שנחשוף ונגלה אותו. אם רק נעמיק מספיק בכל פרט, נוכל למצוא ולהרגיש את הקב"ה.

כיצד אנו עושים זאת? אם נאמץ את זווית ההסתכלות של ה' על העולם נגלה שהמציאות אינה כה אטומה, אלא כל כולה בעצם ביטוי של ה' במציאות שכביכול מרגישה נפרדת ממנו.

בחוברת שלפניכם ישנם מאמרים בחסידות בנגלה ובתורת הנפש. המאמרים לא מוגהים על ידי הרב, אך מנסים לשמור על הסגנון והעומק של שיעוריו. ההתבוננויות בדרך החסידות על נושאים שונים בתורתנו הקדושה מגלה עומק לפנינו מעומק, וחיבור חזק של התורה לחיים האישיים שלנו.

**אז קדימה, אתם מוזמנים לצלול איתנו...
למעמקים**

טעותו של קרח - מלך או נבחר הציבור

מהי טעותו של קרח על משה ואהרן, ומי צודק בוויכוח? מהו תפקידו של מלך ישראל, ומי ינהל את המציאות הגשמית? התבוננות הפותחת בפרשת קרח ומסיימת בשמואל הנביא ובשני המלכים אותם הוא המליך

בפרשתנו מתוארת מחלוקתו של קורח על הנהגתו של משה רבינו. קרח טוען בפני משה ואהרן "כִּי כָל הָעֵדָה כָּלָם קְדָשִׁים וּבְתוֹכָם ה' וּמִדּוּעַ תִּתְנַשָּׂאוּ עַל קְהַל ה'". רש"י מפרש את טענת קרח "אם לקחת לעצמך מלכות לא היה לך לברר לאחיך כהונה". קרח טוען שלכאורה לא הגיוני שמשה רבינו יחלק את התפקידים המשמעותיים דווקא לקרובים אליו, אלא טוב יותר שהוא יחלק אותם למגוון רחב של אנשים, כדי לייצר איזונים נכונים בהנהגת העם.

בתגובה לטענתו של קרח, משה אומר: "קָחוּ לָכֶם מַחְתָּוֹת קָרַח וְכָל עֵדְתוֹ". רש"י על פסוק זה כותב: "אנו אין לנו אלא ה' אחד ארון אחד ותורה אחת ומזבח אחד וכהן גדול אחד, ואתם חמישים ומאתיים מבקשים כהונה גדולה? אף אני רוצה בכך!". כלומר, משה רבינו אומר שלא הוא זה שימנע מהם את האור האלוקי והקשר עם ה' או את תפקידי ההנהגה, אבל טוען "הָאִישׁ אֲשֶׁר יִבְחַר ה' הוּא הַקְּדוֹשׁ" - משה עונה לקרח שמינויו של אהרון לכהן גדול אינו לפי החלטתו של משה, אלא לפי בחירתו של ה'.

כעת עלינו להבין: מדוע זהו רצון ה'? מדוע דווקא אהרן מכל עם ישראל הוא האיש שבו ה' בוחר?

כאשר משה רבינו עונה על טענתו של קרח שה' בחר באהרן לכהן גדול, הוא מלמד אותנו שצורת ההסתכלות הפשוטה של ה' על עם ישראל שונה מצורת ההסתכלות שלנו.

כאשר אנו מסתכלים על עם ישראל אנו רואים אוסף של הרבה יהודים, הרבה פרטים, שכאשר הם מתאספים יחד הם מהווים את עם ישראל. צורת הסתכלות זו היא 'מלמטה למעלה': קודם כל רואים שישנם אנשים רבים המהווים את עם ישראל, ואחר כך רואים שה' בחר בהם. לפי צורת הסתכלות זו, הפרטים הם אלו שמהווים את העם, וממילא העם צריך להיות שותף בקבלת ההחלטות. צורת ההנהגה המתבקשת על פי ראייה זו היא שיטת הדמוקרטיה, בה כולם שותפים בהנהגה באופן שווה.

כאשר הקב"ה מסתכל על עם ישראל הוא מסתכל עליו 'מלמעלה למטה'. הקב"ה הוא זה שמהווה את העם, וממילא הוא מסתכל עליו בצורה שונה מהצורה שבה אנו מסתכלים לאחר שכבר נבראנו כפרטים עצמאיים. כאשר הקב"ה בוחר שיהיה עם נפרד ממנו שאיתו הוא ייצור קשר, הוא מסתכל עליו כעל יחידה אחת.

בשלב הבא, לאחר עצם ההחלטה של ה' שיהיה עם כזה, הוא בורא נשמה הכוללת את כל עם ישראל. משה רבינו כולל את כל נשמות ישראל, וכאשר אנו מסתכלים מלמעלה למטה ישנו 'שלב' שבו רק הוא קיים כביכול.

בשלב הבא, הקב"ה מתחיל לפרט את עם ישראל לפרטים, קודם הוא בורא נשמה חדשה שתפקידה לאחד את כל הפרטים גם בשלבים הבאים שבהם הם נבראים כנפרדים. נשמה זו היא נשמתו של אהרן הכהן, ה"אוהב שלום ורודף שלום" והמתבר בין אדם לחברו ובין איש לאשתו.

בשלב זה ישנן שתי נשמות: נשמתו של משה הכוללת את כל עם ישראל, ונשמתו של אהרן שתפקידה לחבר את הפרטים. נשמות אלו הן 'אחיות', ושתיהן 'בנות' של הקב"ה כביכול. גם כאשר הנשמות יורדות לתוך המציאות הגשמית - מהותו של הגוף מבטא את מהותה של הנשמה, וכך משה ואהרן נולדים כאחים.

בשלבים הבאים עם ישראל מתפרט עוד ועוד, עד שהוא הופך להיות עם שלם בתוך המציאות הגשמית.

כך, כאשר אנו מאמצים את הסתכלותו של הקב"ה על עם ישראל, נעלמת לנו השאלה מדוע ה' בוחר דווקא באהרן, אחיו של משה, לתפקיד הכהן הגדול.

◆ חטא המרגלים – הנהגה מלמטה למעלה

בפרשה הקודמת, פרשת שלח, התורה סיפרה לנו על חטא המרגלים. בחטא המרגלים משה מבקש מהאנשים התרים את הארץ שיבדקו כיצד על עם ישראל לעלות ולהילחם, "וְאֵת הָעָם הַיֵּשֵׁב עָלֶיהָ הַחֲזֵק הוּא הַרְפֵּה הַמַּעַט הוּא אִם רָב". בסופו של דבר המרגלים אמרו שיש בארץ "עָרִים גְּדֹלֹת וּבְצוּרֹת בְּשָׁמַיִם", ו"לֹא נוּכַל לַעֲלוֹת אֶל הָעָם כִּי חֲזָק הוּא מִמֶּנּוּ", ובעקבות כך נגזר על עם ישראל ללכת עוד ארבעים שנה במדבר.

קרח מבין שבחטא המרגלים משהו השתנה. עד אז ההנהגה של עם ישראל היתה לגמרי מלמעלה למטה: הקב"ה שלח את משה שיוציא את עם ישראל ממצרים. אחר כך הקב"ה ירד על הר סיני, וקרא למשה שיקבל את התורה. ההנהגה כולה עובדת בצורה ניסית מלמעלה למטה, וממילא אין לעם כל השפעה עליה, אלא הכל תלוי לגמרי ברצונו של הקב"ה.

כאשר משה שולח את המרגלים, ושואל אותם כיצד נעלה ונילחם, ההנהגה כבר אינה לגמרי בידיים שלו. כעת ישנם עוד אנשים שדעתם תשפיע על הנהגת עם ישראל. ובאמת, תגובתם של המרגלים השפיעה קשות על עם ישראל; הם אמרו את דעתם גם בתחומים שלא נתבקשו ועשו נזק אדיר לעם ההולך אל ארצו.

כאשר קרח רואה את המתרחש הוא בעצם טוען כלפי משה: 'אם אתה מתחשב בדעתו של העם, אם אתה רוצה שהמציאות תתנהל מלמטה למעלה, עליך לתת לעם להשפיע על ההנהגה'. כל עוד ההנהגה היתה לגמרי מלמעלה למטה, לא היתה לקרח התנגדות. אך כעת, כאשר משה עירב את העם בקבלת ההחלטות, קרח טוען שצריך לשנות את צורת השלטון, וכבר אי אפשר שהאחים משה ואהרן יהיו המנהיגים הבלעדיים של עם ישראל. קרח טוען שהפער בין ההנהגה לעם הוא הגורם המרכזי למשבר של חטא המרגלים. טענתו זו של קרח נראית הגיונית, במיוחד כאשר אנו מדברים על הכניסה לארץ, בה עם ישראל צריך לעבוד את אדמתו ולדאוג לפרנסתו בדרך הטבע, בלי כל הניסים שהיו עמו במדבר.

◆ ושמואל בקראי שמו

כאמור משה רבינו אמר לקרח ועדתו שיקטירו את הקטורת ודרכה ה' יראה לנו במי הוא בוחר, רש"י מסביר מדוע קרח חשב שדווקא בו ה' יבחר: "וקורח שפיקח היה מה ראה לשטות זה? עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה יוצאת ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן, אמר בשבילו אני נמלט". קרח תלה את מחלוקתו על משה ואהרן

בשמואל שיצא ממנו. ואכן, כאשר נתבונן בדמותו של שמואל נראה קשר הדוק בינו לבין טענתו של קרח.

שמואל הנביא הוא אבי המלכות בעם ישראל - הוא ממנה את המלכים הראשונים בעם ישראל. כאשר שמואל ממליך מלך לעם ישראל, באמת הוא עושה זאת בצורה של 'מלמטה למעלה'; רק לאחר שהעם דורש מלך בתוקף גדול, שמואל נענה להם וממליך עליהם מלך. כך ה' בחר שהמלכות תיבנה: העם צריך לרצות שימלוך עליו מלך. כל עוד העם לא רוצה להמליך עליו מלך, מספיקים להנהגת העם השופטים והנביאים. כאשר העם הוא זה שדורש את המלך, באופן טבעי נדרש שהמלך יהיה אחד שמוצא חן בעיני העם, ולעם יש הרבה השפעה על זהותו.

◆ מלך ככל הגויים

כאשר העם פנו אל שמואל שימליך עליהם מלך, הם ביקשו מלך ככל הגויים, שיהיג אותם וילחם בשבילים ובעצם 'יסדר אותם' בתוך המציאות הגשמית. מבחינת העם, תפקידו של המלך הוא לאחד את העם. בצורה כזו המלך צריך כל הזמן למצוא חן בעיני העם, כדי שהוא יצליח לאחד אותו תחת הנהגתו. קרח טוען שההנהגה מלמעלה למטה אינה מוצלחת כאשר עם ישראל צריך להתיישב בארצו, אך בפועל גם ההנהגה מלמעלה למטה אינה עומדת על תילה, כיוון שה' לא בוחר בה. באמת, אנו רואים שמלכות שאול שנבנתה על בסיס רצון העם למלך ככל הגויים, לא כל כך הצליחה. במלחמת עמלק, כאשר שאול היה צריך להכרית את זרעו, הוא נפל כי "חַמַּל הָעַם עַל מַיִטְבַּת הַצֶּאֱן וְהַבְּקָר", ולכן המלכות ניטלה ממנו.

זו הייתה טעותו של קרח: כאשר הוא רוצה הנהגה של "כל העדה כָּלֶם קדָּשִׁים", הוא מחשב בעיקר את הנהגת המציאות, אך אינו מחשב את הנוכחות האלוהית.

◆ בקש ה' לו איש כלבבו

כאשר ה' מצווה את עם ישראל למנות מלך, הוא אומר "שׁוֹם תִּשִּׂים עֲלֶיךָ מֶלֶךְ אִשְׁרֵי יִבְחַר ה' אֱלֹקֶיךָ בּוֹ". מצד אחד ה' מצווה - "שׁוֹם תִּשִּׂים עֲלֶיךָ מֶלֶךְ", עם ישראל צריך לבחור את המלך, כפי שהיה בימי שמואל; אך מצד שני הוא צריך להיות מלך "אשר יבחר ה' אלקיך בו". אמנם אנו צריכים לרצות במלך ולבחור בו, אך עלינו לבחור את המלך שאנו חושבים שאותו ה' בוחר.

ה' בוחר במלך שהכי מבטא את המציאות שלו בעולם, אחד כזה שמגלה לגמרי ש"אין עוד מלבדו". זהו תפקידו של המלך, לגלות שכל המציאות באמת אינה נפרדת

מה'. כאשר ה' מצווה את עם ישראל למנות עליהם מלך, הוא רוצה שגולת הכותרת של עם ישראל תהיה ש"אין עוד מלבדו".

כאשר קרח מערער על הנהגתו של משה, הוא בעצם מקנא בו, הוא רוצה את השלטון. כפי שנכתב, קרח תופס שתפקיד ההנהגה הוא לנהל טוב את הצרכים של העם, אך כאשר תפקידו של המלך הוא לגלות את הביטול של העם לה', הדבר אינו מעורר קנאה. בתוך כל יהודי יש את הרצון להתבטל לה' ולהרגיש ש"אין עוד מלבדו". כאשר אנו בטלים למלך שכל תפקידו הוא להיות בטל לה', אנו שמחים שהוא מצליח לגלות בתוכנו את הביטול שלנו לה'. זה ה'שפיץ' של עם ישראל: המלך שלנו הוא האדם שמבטא לגמרי את הביטול לה', ולמלך כזה אנו בטלים.

גם את ההנהגה הגשמית של עם ישראל צריך לסדר, אך צורך זה אינו מהותי לתפקידו של המלך; "יתכן שלתפקיד זה אכן כדאי למנות את נבחר הציבור.

בדומה להנהגה זו אנו מוצאים אצל דוד המלך, עליו מספרת הגמרא (ברכות ג):

מיד היה דוד עומד ועוסק בתורה עד שעלה עמוד השחר. כיון שעלה עמוד השחר נכנסו חכמי ישראל אצלו, אמרו לו: אדונינו המלך עמך ישראל צריך לפרנסה. אמר להן: לכו והתפרנסו זה מזה. אמרו לו: אין הקומץ משביע את הארי ואין הבור מתמלא מחולייתו. אמר להם: לכו פשטו ידיכם בגדוד. מיד יועצין באחיתופל ונמלכין בסנהדרין ושואלין באורים ותומים.

דוד המלך עוסק בתורה, ולפתע נכנסים אליו חכמי ישראל ואומרים לו שעם ישראל צריך עזרה מבחינה גשמית. אומר להם דוד המלך - שיסתדרו... חכמי ישראל עונים לדוד המלך שעם ישראל לא מסתדר, אז הוא עונה להם "פשטו ידיכם בגדוד", כלומר, תסתדרו בדרך אחרת... ואכן, מיד נועצים באחיתופל ושואלים באורים ותומים, אך היכן דוד המלך? הוא ממשיך להגיד תהילים, להיות כל כולו שרוי בתוך הקשר עם ה'.

ב-ה' בטבת השנה, התקיים כינוס של קבוצה של בחורים ממספר ישיבות, בניצוח הרב דוד טורנר, סביב לימוד שער היחוד והאמונה (חלק ב' בספר התניא של אדמו"ר הזקן). לכינוס הזמן הרב יצחק שפירא והתבקש לומר סקירה כללית על כל השער.

◆ הקדמה – לאיפה רוצים להגיע?

בפרק כט בתניא אדמו"ר הזקן בא לתת עצה ל"נפשות הבינונים":

אשר לפעמים ועתים רבים יש להם טמטום הלב שנעשה כאבן ולא יכול לפתוח לבו בשום אופן לעבודה שבלב זו תפלה, וגם לפעמים לא יוכל להלחם עם היצר לקדש עצמו במותר לו מפני כבדות שבלבו.

אדמו"ר הזקן לא מדבר כאן על תופעה שאינה מוכרת לנו, אלא הוא מבטא (בעדינות) את מה שעובר על כל אחד מאיתנו. באופן פשוט, כשהוא אומר "נפשות הבינונים" הכוונה שלא מדובר רק על אלה שנמצאים ממש בדרגת הבינוניים (ש"לא עבר עבירה מימיו ולא יעבור לעולם", כלשונו בפרק יב), אלא על כאלה ששייכים לעבודה הזאת, שנולדו עם אפשרות להיות בינוניים.

בין השאר, מה שהוא אומר לעשות זה "לרגוז" על היצר הרע ולומר לו ("במחשבתו"):

אתה רע ורשע ומשוקץ ומתועב ומנוול וכו' ככל השמות שקראו לו חכמינו ז"ל באמת. עד מתי תסתיר לפני אור אין סוף ברוך הוא, הממלא כל עלמין היה

הוה ויהיה בשוה גם במקום זה שאני עליו, כמו שהיה אור אין סוף ברוך הוא לבדו קודם שנברא העולם, בלי שום שינוי, כמו שנאמר "אני ה' לא שנית", כי הוא למעלה מהזמן וכו', ואתה מנוול וכו' מכחיש האמת הנראה לעינים דכולא קמיה כלא ממש באמת בבחינת ראייה חושיית.

וממשיך אדמו"ר הזקן:

והנה על ידי זה יועיל לנפשו האלהית להאיר עיניה באמת יחוד אור אין סוף בראייה חושיית ולא בחינת שמיעה והבנה לבדה כמ"ש במקום אחר שזהו שרש כל העבודה.

עבור אנשים כערכנו, זהו חידוש להגדיר כך את היצר הרע שלנו. בדרך כלל ההתמודדות שלי עם היצר הרע היא שאני עומד מול אוכל מאוד טעים, הרהורים לא טובים וכדומה, או שקשה לי ומעיק עלי לעבוד את ה' וכו', אם הייתי שואל כל אחד כאן מה היצר הרע שלו, אף אחד לא היה אומר לי דבר כזה כמו שאדמו"ר הזקן אומר כאן.

אף על פי שאנחנו לא מעלים זאת בדעתנו, בכל אופן אדמו"ר הזקן אומר שזה היצר הרע שלנו - שהוא מסתיר מאיתנו את אור אין-סוף. בכלל, המושג "אור אין סוף ברוך הוא, הממלא כל עלמין היה הוה ויהיה בשוה" הוא רחוק מאוד מאיתנו - עד שלא לומדים את תורת חב"ד בכלל לא מכירים את המושג הזה; ובכל זאת, אדמו"ר הזקן אומר שזה היצר הרע שלנו^א.

כשאדמו"ר הזקן כותב "כמ"ש במקום אחר", הוא מתכוון למה שהוא האריך בשער היחוד והאמונה (כידוע^ב, את שער היחוד והאמונה אדמו"ר הזקן תכנן להדפיס לפני הלקוטי אמרים), שהוא המקום העיקרי שבו אדמו"ר הזקן מבאר כיצד המציאות הנראית לעיניים היא יחוד ה'.

וכך הוא כותב בפרק ו של שער היחוד והאמונה:

והנה מהתכללות המדות זו בזו נראה לעין דאיהו וגרמוהי חד, שהן מדותיו.

בשיעור זה בע"ה ניתן סקירה מלמעלה על שער היחוד והאמונה ודרך זה נסביר כיצד באמת זה נראה לעיניים:

א. ראה על כך עוד בגליון 85 במאמר "יחוד ה' בראייה חושיית" והורחב על כך בשיעור נוסף שטרם פורסם (שיעור על פרק כט בתנאי. ניתן למצוא בקול הלשון "ראייה חושיית באלוקות. נספח לפרק כט").

ב. ראה לקר"ש חלק כה שיחת י"ט כסלו סעיף ח.

ג. ראה על כך בפתחה לספר 'זה השער'. וכן בהתוועדות לרגל הוצאת הספר (בעיקר בחלקה השני. שנדפס בגליון 47)

◆ עניין השמות של ה'

בחלק הראשון של שער היחוד והאמונה (כלומר, עד אמצע פרק ז), אדמו"ר הזקן מדבר על שלושה שמות של ה': שם הוי', שם אלוקים ושם אדנות. אדה"ו בעצם רוצה להסביר למה כשאני אקלוט טוב את השמות האלה אני אראה בעיניים את העולם כפי שהוא תיאר, ש"האמת הנראה לעיניים... בראייה חושיית" היא שאור אין-סוף נמצא פה ורק היצר הרע הוא זה שמסתיר.

לפני שנתחיל להסביר מה החילוק בין שלושת השמות האלה, נגיד קודם באופן פשוט מה זה אומר שאני אומר שם של ה': מה כל כך משמעותי בכך שאני אומר שם כזה או שם אחר? למה זה כל כך חשוב לחלק בין השם הזה לבין השם הזה? כשמסתכלים בתורה רואים ששמות זה עניין משמעותי מאוד (במיוחד בתחילת ספר שמות רואים כמה דיון יש על איך ה' נקרא, מה השם של ה').

נסביר למה זה כל כך חשוב. בחסידות מובא הרבה פעמים שכאשר אני אומר שם אני מצליח לאחוז בעצם. בהקשר לכך מסופר^ד שכאשר הצמח צדק, בהיותו ילד קטן, היה אצל סבו, אדמו"ר הזקן, בחדר - אדמו"ר הזקן שאל אותו: "איפה סבא?". הילד הצביע על היד של אדה"ו. אמר לו אדה"ו: "זו היד של סבא, איפה סבא בעצמו?". אז הוא הצביע על הגוף של אדה"ו. אמר לו אדה"ו: "זה הגוף של סבא, איפה סבא?". כך זה המשיך על זה הדרך, עם הראש ועם הזקן וכו', הצמח צדק ראה שהוא לא משתחרר מהסבא שלו כל כך בקלות, אז הוא החליט לצאת מהחדר, יצא החוצה וסגר את הדלת, וכשהדלת היתה כמעט סגורה, הוא צעק: "סבא!" ואז אדה"ו יצא אליו החוצה - אז אמר הצמח צדק "הנה סבא!". אדמו"ר הזקן היה שמח מאוד מהחריפות של הנכד שלו, ואמר שבאמת זה מה שמבואר שהשם אחוז בעצם. אם אני תופס משהו בידיים, אני תופס משהו חיצוני, אני תופס בגוף. אבל אם אני קורא לך בשם שלך, אני יכול לתפוס את העצם שלך. כמובן, אני לא יכול להגיד שעל ידי השם אני ממש תופס את העצם כמו שעל ידי הידיים אני ממש תופס את הגוף, אבל כן אני יכול להגיד שאני מכוון אל העצם.

אז זה באופן כללי נקרא לכוון אל השם. כשאני מכוון אל השם אני מכוון אל העצם. למרות שאני מכוון אל העצם, אני יכול להשתמש בשמות שונים, בגלל שמערכת היחסים היא עם הקשר שונה. כשהקשר שונה. כשהקשר שונה ממילא אני פוגש את העצם מזווית אחרת, לכן אני מכנה את העצם בשם אחר. אם אני פוגש אותו באופן מסוים אני קורא

^ד. הורחב על כך בסדרת מאמרים שנשלחו בתפוצה של הישיבה מתחילת ספר שמות השנה. וכן בהתוועדות כ"ד טבת שהתקיימה בבית שמש (ובג"ה תפורסם בקרוב).

^ה. ראה שמועות וסיפורים עמ' 53, רשימות דברים מדור הצמח צדק. ועוד.

לו בשם כזה, ואם אני רוצה לפגוש אותו באופן אחר אני קורא לו בשם אחר. ככל שיותר מורכב לפגוש את העצם, כך יש לו יותר שמות. לכן יש לקב"ה הרבה שמות, משום שיש הרבה סיטואציות והקשרים שדרכם אנחנו פוגשים אותו.

שלושת השמות שעליהם מדבר אדה"ז כאן הם בעצם היחס העיקרי שיש לנו לקב"ה. נסביר את היחודיות שיש בכל שם, וכיצד הוא מחבר אותנו אל העצם, כך שהתוצאה ממילא תהיה שהמציאות תיראה לנו כמשהו שאפשר להגיד שרק היצר הרע גורם לנו שלא נראה את כולה כ"אין עוד מלבדו"; שבאמת אפשר יהיה להבין שמאחורי היצר הרע מסתתר הקב"ה, אור אין-סוף.

◆ שם הוי' – הכל מתהווה ממנו ובטל אליו

כשקוראים לה' בשם הוי' זה אומר שהוא מהווה את הכל. אדה"ז מסביר שצריך לשים לב שמכיוון שה' בורא את העולם יש מאין, ממילא ברור שאין בעולם שום דבר 'משל עצמו', אלא כל מה שיש בעולם זה רק מה שה' נותן בו. לכן, אף על פי שאנחנו אומרים שהעולם נברא יש מאין, בעומק זה הפוך - העולם הוא אין מיש: העולם מצד עצמו הוא אין, כיוון שאין בו שום דבר מצד עצמו, וכל מה שיש בו הוא לא דבר נפרד מה' ונוסף עליו, ונמצא שאפשר להגיד 'יש' רק על ה', וכל העולם הוא אין.

כאשר אני שומע שזה מה שהשם הזה אומר, מצטייר לי באופן פשוט שבאמת הכל זה ה'. הכל מתהווה מה' וממילא הכל זה הוא בעצמו. אין משהו שיכול להיות בלעדיו, אין משהו שנוסף עליו. לכאורה אנחנו יכולים לסגור את הספר כאן, להסתפק בזה ולהגיד "זהו, כבר פתרתי את הבעיה". הבטחתי לכם שאסביר שרק היצר הרע מסתיר - אז הנה, רק היצר הרע מסתיר. אם אני חושב טוב ללא היצר הרע - אני באמת מבין שה' הוא מהווה את הכל.

אבל האמת היא שלקראו לה' בשם הוי' לבד זה לא מספיק, המציאות הגשמית לא מאפשרת לי להסתדר עם זה. כשאני רואה את המציאות הגשמית, אזי אף על פי שאני יכול להבין שהכל זה מה שה' מהווה, בכל אופן זה לא כל כך מסתדר לי. אני מבין שה' רואה את העולם כחלק ממנו, כי הכל זה רק המצאה שלו, אבל בסופו של דבר אני לא באמת רואה את העולם ככה.

כלומר, אם אני מסתכל מהצד של הקב"ה שמהווה את הכל - זה מסתדר לי לומר שמבחינתו הכל זה הוא, ושככה הוא רואה את זה. אלא מה? אני שואל את עצמי: אם באמת מצד ה' זה ככה, שמבחינתו הכל זה הוא - אז מה באמת הוא עשה שגורם שאני אחשוב כל כך הפוך? האם הוא מתעתע בי?! כל מה שהוא עשה שאחשוב שיש

כאן מציאות, האם הוא עושה לי רק 'בכאילו', או שבאמת הוא מתייחס לכך ברצינות? אני רואה עולם, אני רואה מציאות, אני שואל: מה הקב"ה רצה? הוא רצה שעכשיו אני אחשוב שבעצם הוא מהווה את הכל לגמרי, ומכיוון שהכל זה יש מאין אז הכל זה בעצם אין מיש?! להתחיל לחשוב שהכל הוא אין, זה בעצם לבוא ולהגיד שאתם עובדים עלי שאתם נמצאים פה? זה מוזר, זה לא מסתדר עם הלב. זה לא מסתדר עם הרבה דברים, זה לא מסתדר עם זה שיש תורה ומצוות.

◆ שם אלקים

בא אדמו"ר הזקן ואומר שבגלל זה יש לקב"ה עוד שם. השם הזה נקרא שם אלקים. שם אלקים בא להגיד שכשהקב"ה מהווה את המציאות, אז אמנם יש רובד שבו אני מסתכל, כפי שאמרנו, שבאמת הכל אין מיש, הכל בטל לגמרי. אבל יש רובד שבו זה לא ככה, אלא שהמהווה בעצם מתחבא בתוך המתהווה, כלומר שהוא לא מהווה כאילו הוא מחוץ לדבר, מלמעלה, אלא הוא בתוך הדבר. כך אני רואה את המתהווה מבלי שאני רואה את המהווה! כיוון שהמהווה כאילו נמצא בתוך המתהווה, זה נראה כאילו הדבר מהווה את עצמו". כשאני מתייחס כך לבורא, אני כבר קורא לו בשם אחר.

המציאות היא עובדה קיימת מבחינת הלב שלנו, היא לא תעתוע, אבל היא חידה; לא ברור בדיוק מה קורה פה. אפשר להסביר את המציאות הזאת בכמה דרכים שונות. יש כאלה שטענו שהעולם קדמון, הם ניסו לסדר לעצמם את הראש, ניסו

ו. על זה אומר אדה"ז שנאמר "וַיִּדְעֶתְהוּ הַיּוֹם וְהִשְׁבֹּתָ אֶל לְבָבְךָ". את זה צריך להשיב אל הלב. משום שאת זה הלב ממאן לקבל. למרות שבמבחינת ההשכלה הפשוטה זה דווקא די מסתדר - הלב לא נוטה לקבל את זה [כמובן שמה שצריך להשיב אל הלב זה לא שהקב"ה מתעתע אותנו בזה שהוא ברא את העולם, אלא רק את הידיעה 'פי הוי' הוא הַאֱלֹקִים בְּשֵׁמִים מִמֶּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת אֵין עוֹד". כלומר, ידיעה זו אינה אמורה לסתור את העובדה שיש מציאות קיימת כפי שנראית לעינינו. וכפי שיתבאר בהמשך המאמר].

ז. כמו לדוגמה אדם שכותב משהו ושקוע בו לגמרי עד שכאילו הוא שוכח שהוא החליט לעשות את זה מרוב שהוא כבר שקוע בתוך זה - כך הקב"ה כאילו נמצא לגמרי בתוך המתהווה עד שהוא כאילו שוכח מעצמו (ראה במה שהוסבר על עניין הצמצום בשיעור הראשון באוצרות חיים).

ח. **שאלה:** עדיין הלב ממאן לקבל את זה, כי קשה להבין למה הוא עשה כך. **תשובה:** על זה אדמו"ר הזקן לא מדבר כאן (אלא במקומות אחרים, כמו פרק ג' בתניא) כי זו כבר לא בעיה שלנו. בשביל יחוד ה' אנחנו דנים רק על מה הוא עשה, ולא על למה הוא עשה (רק לגבי שם אדנות הוא אולי דן קצת למה הוא עשה). מה שאמרנו קודם שהלב ממאן לקבל - זה לקבל מה שהוא עשה. לקבל שהכל זה תעתוע.

כיוון ששאלתם נגיד משהו בקצרה: מבורא בחסידות השיש הנברא משקף את עצמות ה' יותר מאשר האין (ראה לדוגמה במאמר זאת חנוכה תשל"ח סוף סעיף ג' ובנספח בהערה שם. נדפס בספר המאמרים מלוקט חלק א עמ' קעא). אם אני אסתכל על הנשמה כפי שהיא מצד עצמה, אני מיד ארגיש שאין לה קיום מצד עצמה. אם אין לה גוף והיא לא נאחזת בכלום אז היא 'מתקפלת' למעלה. בטלה לה' לגמרי - ממילא היא לא משקפת את ה', כי ה' "מציאותו מעצמו", הוא "היש האמיתי" והוא לא בטל לשום דבר. רק המציאות של היש הנברא יכולה באמת לשקף את ה', כי היא לא בטלה לשום דבר, היא יציבה לגמרי מצד עצמה ולא זקוקה לשום דבר חיצוני שיהווה אותה, כי המהווה מתחבא בתוכה, כך שכשאני מסתכל עליה אני פוגש את המהווה ולא רק את המתהווה (הרחבנו על כך בפעם הקודמת שהינו פה. בשיעור "משנת חב"ד ד' וארץ ישראל", נדפס בגליון 52. בעניין זה ראה עוד בשיעורים על מאמר הזוהר "פתח אליהו" שניתנו לאחרונה, ובעיה יראו אור בקרוב).

הלבין מה קורה פה וזו הפרשנות שהיתה נראית להם. יש שטענו שהעולם לא קדמון ונתנו פרשנות אחרת, סידרו לעצמם את הראש באופן אחר. באדמו"ר הזקן ונותן לך פרשנות למציאות, אומר לך איך להסתכל על המציאות. זה שהמהווה מסתתר בתוך המתהווה זה קיום אמיתי למתהווה. כך אני כבר לא מתייחס למציאות כתעותוע, אלא יש כאן משהו אמיתי. זה באמת צודק לומר שהמתהווה קיים מכח עצמו, כי המהווה הוא לגמרי חלק ממנו, הוא נמצא לגמרי בתוכו.

נסביר יותר מה הכוונה שהמהווה מתחבא מאחורי המתהווה: אם בניתי מערכת, נניח הקמתי בנק, אז אם אני כל הזמן נוכח שם ואני זה שמפעיל את הכל, אז הכל נתון לשינויים לפי הבחירה שלי, הכל גמיש ולא יציב. כשהמהווה נמצא כאן, המהווה יציב והמתהווה לא יציב. אבל אם אני ממנה תחתית כל מיני בעלי תפקידים עם היררכיה, אז הכל נהיה אטום (עד כדי כך אטום, שאם לדוגמה אבא שלי ייכנס לבנק, השומרים יבקשו ממנו תעודת זהות ולא יתנו לו להיכנס לכל מקום, למרות שאם אני הייתי שם ברור שהייתי מזיז את כולם ומכניס אותם).

אדמו"ר הזקן כותב ששם הוי' שייך למידת החסד ושם אלקים שייך למידת הגבורה, והפסוק מצווה להשיב אל הלב ש"הוי' הוא האלקים" דהיינו "ששני שמות אלו הם אחד ממש, שגם שם אלוקים המצמצם ומעלים האור הוא בחינת חסד כמו שם הוי'". ניתן לכך משל: נניח שאדם רוצה לעבור במקום מסוים, וניגש אליו פקח או מאבטח וכדומה ואומר לו שיש במקום הזה אירוע מסוים וכעת אי אפשר לעבור. האדם שרוצה לעבור מנסה להסביר לפקח שוב ושוב שהוא רוצה לעבור, ושהוא מאוד צריך לעבור וכו', אבל 'אין עם מי לדבר', הפקח אומר לו שעכשיו אי אפשר לעבור שם, ולא מתייחס כלל לטענות ולהסברים שלו, עד שהאדם שרוצה לעבור מרגיש שלדבר עם אותו פקח זה ממש כמו 'לדבר אל הקיר'. כמובן, הפקח אינו קיר, וגם האדם שרוצה לעבור שם יודע את זה. אלא שהפקח בוחר להתנהג קצת כמו קיר, ואומר שכעת אי אפשר לעבור שם, לא משנה כמה הוא מנסה להסביר.

אם אדם ייתקע בקיר, זה יכאב לו, והוא לא יצליח לעבור דרך הקיר. הקיר הזה מתהווה על ידי מידת החסד ומידת הגבורה. מצד מידת הגבורה ה' 'קשוח', והוא 'קיר' שאי אפשר לעבור אותו. אלא שאין הכוונה שה' הוא דבר 'קשוח' שאי אפשר לעבור אותו מצד עצמו, אלא שה' בחר לעשות את עצמו כמו קיר, ורצה להיות דווקא כך, בדומה לפקח שיכול לדבר ולהסביר, אבל כעת הוא בוחר לא לדבר ולא להסביר, אלא להיות כמו קיר. הבחירה היא מצד מידת החסד, והבחירה של ה' להיות 'קשוח' היא התכללות של מידת הגבורה במידת החסד.

על התכללות זו אומר אדמו"ר הזקן בפרק ו (כפי שציטטנו קודם) "והנה מהתכללות המדות זו בזו נראה לעין דאיהו וגרמוהי חד, שהן מדותיו". אם אני מסתכל רק על שם

הוי' אני חושב על איך המציאות נראית מצד ה', שמצידו כל המציאות בטלה לגמרי אליו, וזה לא מתיישב לי על הלב, זה לא מסתדר לי עם מה שאני רואה מול העיניים. אך כעת, כשאני אומר "הוי' אלקים", זה כבר מתחיל להתיישב לי על הלב. כשאני רואה כאן שולחן אני כאילו רואה פקח שאומר לי: אל תנסה עכשיו להגיד לי שה' מהווה את השולחן בכל רגע ולכן הוא אין. שולחן זה שולחן, אם תניח עליו משהו הוא לא ייפול, אם תנסה לעבור דרכו אתה תיתקע, יש כאן מציאות קשוחה^ט.

◆ הצורך בשם נוסף

עד כאן הכל לכאורה מתיישב טוב ויפה, אך אדמו"ר הזקן לא עוצר כאן. הוא ממשיך ואומר שגם אחרי שאנחנו מסתכלים על שם הוי' ושם אלקים, עדיין משהו בפנים מאוד מקשה עלינו להסתכל על העולם כמו שצריך. נסביר למה: אמנם אם אני מסתכל על שם הוי' אני רואה כל הזמן את ה' מהווה את הכל, וממילא אין שום דבר שהוא חוץ ממנו - זה באמת מתיישב לי לחשוב שככה זה נראה מצד ה'. ואם אני רוצה להסתכל על המציאות הגשמית אני אומר: מה ה' עשה? ה' נכנס פנימה לתוך המציאות וזהו, זו המציאות - גם זה מתיישב לי. אך אומר אדמו"ר הזקן: גם אם אני חושב את שני הדברים האלה ביחד - עדיין זה לא יכול לצייר לי את העולם כמו שאני רואה אותו. העולם כמו שאני רואה אותו לא נראה ככה!

אם אני אומר שהקדוש ברוך הוא מהווה את המציאות ואפילו מתחבא בתוך המציאות - בסופו של דבר אני אומר שהקב"ה לגמרי מחזיק פה את הכל. אך כאשר אני מסתכל על העולם אני רואה שהנבראים כאן משפיעים אחד על השני, העולם כאן מנהל מערכות של יחסים בין דבר אחד לדבר שני, ולא הכל רק ה' עושה.

ניתן דוגמה שתמחיש את הבעיה כאן: אני עכשיו מניח את המכשיר על השולחן, עכשיו המכשיר זז מפה לשם - מה קרה פה? מי הזיז אותו? האם אני זה שהזזתי אותו, או שה' קודם מהווה אותו במקום אחד ועכשיו הוא מהווה אותו במקום השני? ברגע שאני אומר שה' מהווה הכל, לא יכולה להיות שום מערכת יחסים בין שום דבר לשום דבר. בכל רגע ה' מהווה את הכל מחדש - רגע אחד הוא מהווה את זה ככה שהמכשיר פה, ורגע אחר שהמכשיר שם.

^ט לכן אנחנו יכולים לשבת בנחת על הכיסא. ולהיות בטוחים שהעולם יציב, יש מציאות שאפשר להישען עליה. הקב"ה אומר לנו שאנחנו יכולים לשבת. הוא נמצא בתוך וזה לא נתון לשינויים. אמנם ידוע שהרבי מאמשינוב יושב ממש על קצה הכיסא (ויש אומרים שיושב אפילו קצת אחרי הקצה). כנראה שמי שצריך לעשות הרבה מופתים, יותר נוח לו לשבת על הקצה ולהרגיש שהכל גמיש והכל יכול להשתנות בכל רגע, אם הוא יושב יותר מדי בנחת הוא עלול להתרגל יותר מדי לטבע (וראה על כך עוד בגליון 79 במאמר על על היחס בין בטחון ליראה).

לכן אומר אדמו"ר הזקן: אמנם על ידי שם אלקים אתה מצליח להסתכל נכון על הגשמיות ("גוף הנברא", בלשונו), אבל אתה רואה את הגשמיות כפי שהיא מצד עצמה, בלי מקום וזמן. אין מרחב אחד שכולל בתוכו את כל הנבראים, אלא כל נברא (ליהר דיוק: כל חלקיק של נברא) עומד בפני עצמו, כך שאין שום קשר בין חלק אחד לחלק אחר. כך נראית כל בריאה ובריאה כפי שהיא בפני עצמה.

◆ שם אדנות

פה מגיע שם אדנות ואומר: זה לא מספיק מה שיש בשם הוי' ושם אלקים. אני עכשיו רוצה להגיד שהנבראים יכולים גם לתקשר ביניהם, יש זיקה ביניהם והם יכולים להשפיע אחד על השני.

כלומר, אם קודם אמרנו שעל ידי שמות הוי' ואלקים ה' מתלבש לגמרי בכל חלק של הבריאה - עכשיו אנו אומרים שעל ידי שם אדנות הוא גם מתנשא מעל החלקים, ולא רק נתון בתוכם כביכול. מצד אחד ההתנשאות גורמת שה' כביכול לא יהיה נתון בתוך הנבראים ממש, וזה נקרא שהוא אדון עליהם. אבל מצד שני דווקא ההתנשאות יוצרת את החשיבות שלהם, שכן על ידה ה' מתייחס אליהם כקיימים כביכול מעצמם.

שם אדנות פירושו שדווקא על ידי ההתנשאות כביכול של ה' מתוך הנבראים "בשביל התגלות מלכותו יתברך" - דווקא על ידי כך נוצר העולם "כמות שהוא עכשיו יש גמור ודבר נפרד בפני עצמו ואינו בטל במציאות ממש... והנה גדר ובחינת שם עולם נופל על בחינת מקום ובחינת זמן" (לשון אדה"ז בפרק ז). שכן על ידי ההתנשאות ה' מתייחס לנבראים ומחשיב אותם ונותן להם מקום'.

הדבר הזה עצמו מתחלק לשני חלקים - יש מה ששם אדנות פועל על שם הוי', ויש מה ששם אדנות פועל על שם אלקים:

מה ששם אדנות פועל על שם הוי' הוא שתהיה מודעות עצמית. מצד שם הוי' מה שנוצר מודע לגמרי למקורו, כך שהוא רואה את עצמו לגמרי כחלק מהמקור שלו, וממילא הוא כלל לא מודע לעצמו, שכן ברור לו שאין לו מציאות כלל משל עצמו [וכפי שמוסבר בחסידות (דרך מצותיך, שורש מצוות התפילה פרק לא) שהברואים האלו הם

י. וכפי שניתן לראות (כדרשת חז"ל בראשית רבה צ. ב) בדברי פרעה ליוסף "אֲנִי פְרַעֲהוּ, וּבְלָעַיִךְ לֹא יָרִים אִישׁ אֶת יָדוֹ וְאֶת רַגְלוֹ בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם" (בראשית מא. מד) - ההתנשאות של פרעה היא זאת שיוצרת את המעמד של יוסף. כאשר פרעה אומר 'אני פרעה', הוא מתכוון לומר: אני היחיד שקיים באמת. וכל מצרים כאילו 'בלועה' בתוכי, ועל כן אני יכול להחליט את מי אני רוצה להחשיב, ואני יכול לקחת אפילו עבד ולשים אותו משנה למלך, ואף אחד במצרים לא יוכל לעשות אחרת ממה שהוא יאמר. המחשבה של פרעה שאין בכל מצרים (או בכל העולם) אף אחד שיש לו קיום אמיתי חוץ ממנו. היא זאת שמאפשרת לו להתייחס לכל אחד לפי ערכו (כפי שהוא בעיני עצמו), והיא זאת שיוצרת את החשיבות של יוסף (ראה על כך בלקריט שלח מז. ד).

כמו 'נשמות דאצילות', ללא מציאות משל עצמם¹⁴]. אך שם אדנות גורם שתהיה זיקה בין נשמה לנשמה¹⁵ ובין הנשמות לבין הגשמיות¹⁶ וזה גורם לכך שתהיה מודעות עצמית¹⁷.

מה ששם אדנות פועל על שם אלקים הוא שיהיו מקום וזמן. מצד שם אלקים מה שנוצר הוא מציאות שאינה מודעת למקורה וגם לא לעצמה, ונראית כקיימת בלי קשר למקור שמהווה אותה, וכל הקיום שלה הוא רק מה שה' יודע אותה¹⁸, וממילא יוצא שהמציאות היא 'מפוררת' וכל חלק עומד בפני עצמו (כפי שהארכנו קודם). אך שם אדנות אומר שה' יודע את כל הדברים עם הקשר מסוים, כך שכולם נמצאים באותו מרחב של מקום ובאותו מרחב של זמן¹⁹, וממילא יש זיקה בין כל העצמים.

כלומר, הקב"ה עשה שגם גוף אחד יהיה ביחס לגוף שני (שזה נקרא גם מקום וגם זמן) וגם נפש אחת תתייחס לנפש שניה (שזה נקרא "עם" בלשון אדמו"ר הזקן, שה' הוא מלך שיש לו עם) וגם הנפש תתייחס לגוף (שזה נמשל ל"גחלים עוממות" בלשון אדמו"ר הזקן).

יא. על מנת להבין מה זה נשמה דאצילות, ננסה לתאר לעצמנו נשמה ללא גוף. בדרך כלל אנחנו חווים את הנשמה כפי שהיא מחיה את הגוף, כלומר שהגוף הוא המציאות הממשית והנשמה נופחת בממשות הזו חיים. על כן קשה לנו לצייר נשמה ללא גוף, שכן הגוף נראה לנו מציאותי וממשי, ונשמה ללא גוף נראית לנו ערטילאית מכדי שנוכל אפילו לצייר אותה. אבל מצד שני ברור לנו שקיימת מציאות של נשמה ללא גוף, מכיוון שכאשר הנשמה עוזבת את הגוף, הגוף נותר דומם וחסר חיים. הסיבה שהנשמה נראית לא מציאותית היא שהנשמה בטלה לחלוטין לה' וברור לה שאין לה מציאות משל עצמה. היא קיימת ויחד עם זה היא בטלה לגמרי, ולא נראית כמציאות כלל.

יב. אם היה קיים בעולם רק אדם אחד, הוא לא היה חווה את המציאות כבעלת ממשות נפרדת. שכן בדרך כלל אנחנו תופסים את המציאות שמחוץ לנו כמציאות ממשית ואת הרצונות והרגשות והמחשבות שלנו כערטילאיים. לדוגמה, אם אדם מצייר במחשבתו חפץ מסוים, הוא לא חושב שהמחשבה שלו יוצרת חפץ ממשי, אלא מבין שהחפץ הזה קיים בדמיונו בלבד. אבל אם היה קיים בעולם רק אדם אחד, לא היתה לו דרך להבדיל בין העולם כפי שהוא בדמיונו לבין עולם כפי שהוא מחוץ לו, והיה נראה לו שאין שום משמעות לשאלה האם העולם קיים באמת או שהוא קיים בדיעתי בלבד. אבל כאשר קיים אדם נוסף, המודעות של שני האנשים מאמתת להם את התחושה שקיימת מציאות מחוץ להם. שכן בצורה כזו האדם מודע לכך שיש מישהו נוסף שיודע על קיומה של המציאות והיא לא קיימת בדיעה האישית שלו בלבד, וזה נותן למציאות ממשות. שהרי כל אחד יכול לראות את המציאות. אבל הוא לא יכול לדעת איך השני מסתכל עליה, ואם שניהם חושבים על המציאות אותו דבר, סימן שהמציאות היא ממשית, ולא קיימת רק במחשבתם.

יג. ה' מטיל על האדם להשתתף בדאגה לקיומו, ואם האדם לא ידאג לעצמו הוא לא יוכל להתקיים. האדם מוכרח להיות מודע לעצמו על מנת להתקיים, בעוד המודעות של האדם לכך שה' הוא המקור שלו אינה מוכרחת לקיום של האדם. לכן האדם תופס את המציאות שלו כנובעת מכוחו ומכוח העולם שמספק לו מזון ושאר צרכים.

יד. כל עוד ה' לא מתנשא, כל העולם בלוע בתוכו ולא נקרא נפרד, וממילא אין מי שיכול להיקרא "עם" וה' לא ייקרא "מלך". רק ההתנשאות של ה' יוצרת ברואים 'חיצוניים' לו כביכול, בעלי מודעות נפרדת, שיכולים לקרוא לו "מלך". קצת משל לזה אפשר להביא מבעל מפעל ששכר פועלים שיעבדו אצלו. כל עוד הוא ימשיך לעשות את כל העבודות במפעל בעצמו, הפועלים לא יעבדו, ויהיו כאילו חלק מהמפעל כמו המכונות הרהיטים וכו'. רק כאשר בעל המפעל יתנשא, ויחליט שהוא אומר לפועלים מה לעשות, ומאפשר להם להתנהל בינם לבין עצמם בשיתוף פעולה וליזום - רק אז הפועלים יתפכו להיות פועלים בעלי מודעות ויכולת בחירה והחלטה וכו'.

טו. כמו שחפץ שנמצא בדיעה של האדם נמצא שם כי האדם רצה לחשוב עליו, ובלו שהאדם ירצה לחשוב עליו אין לו קיום - כך ה' רוצה לחשוב על העולם, ומיכן מתהווה העולם.

טז. אין כאן מקום להאריך כיצד המקום והזמן נתהוו משם אדנות, להרחבה ראה בחוברת 'מבוא השער' עמ' 29 ואילך.

כך, כל העצמים יכולים להגיב אחד לשני ו'לשחק' בינם לבין עצמם בתוך המסגרת של המלך שמתנשא עליהם. אפשר לתת לזה משל ממה שקורה היום בכל מיני משחקים, שאדם מייצר איזה משחק שכולם נמצאים בתוך המשחק שהוא מייצר - כל עוד הוא משאיר את המשחק פתוח, הכל נהיה מאוד ממש, אחד מרוויח, השני מפסיד, כולם מתייחסים אחד לשני. אבל ברגע שהוא יסגור את המשחק ויקפל את הכל, הכל נהיה חסר משמעות.

כך מסביר אדמו"ר הזקן את המציאות הנפרדת: המציאות מתנהלת לגמרי בצורה נפרדת, אפשר לעשות חשבון לטווח ארוך, של ניהול המשק וכדומה, אין בזה שום בעיה. אף על פי שה' מהווה את הכל בכל רגע, הוא נותן למציאות לשחק בינה לבין עצמה.

◆ מציאות ממשית ויציבה

שאלה: קודם הרב אמר שאם היה לנו רק את שמות הוי' ואלקים, העולם היה כמו אשליה, היינו מתייחסים למציאות של העולם כאילו הקב"ה רק מתעתע בנו בזה שהוא גורם לנו לחשוב שיש כאן מציאות ממשית. למה, לפי מה שהרב הסביר עכשיו את שם אדנות, זו כבר לא אשליה? זה נכון שבשבילנו הזמן הוא הכי קיומי בעולם, אבל בסופו של דבר הכל זו אשליה, זה משהו וירטואלי!

תשובה: נגיד את זה בצורה משעשעת - אם אתה חושב שהמשחק הזה לא מסקרן את הקב"ה, באמת נראה לך שעוד רגע הוא יקפל את הכל כי זה משעמם אותו". אבל הממשות שיש במציאות נותנת לך את היכולת לחוש את גודל הסקרנות שיש לו מה ילך במשחק הזה (אני בכוונה משתמש בדימויים מאוד נמוכים ומדבר על 'סקרנות', כדי שהמשל יתיישב לנו בצורה טובה)".

י. באמת אם תפחד שכל רגע אתה עלול לשעמם אותו והוא יסגור את המשחק, אתה מקיים את מצוות יראה. **יח. שאלה:** אדמו"ר הזקן מדבר על מלכות "אין מלך בלא עם", ואתה על משחק. המלכה זה נשמע משהו רציני, זה לא נשמע קשור למשחק.

תשובה: כשאומרים "אין מלך בלא עם" אפשר לקרוא את זה בשני פנים: אפשר לקרוא שאם הוא רוצה להיות מלך הוא חייב את העם, כי אחרת הוא לא יהיה מלך. ואפשר לקרוא לצד השני, שמה זה העם? העם הם רק בשביל שהוא יהיה מלך. שני הצדדים נכונים, מצד העם הם תופסים שבלעדיהם המלך לא יהיה מלך; אך בסופו של דבר המלך יכול להסתדר לבד. כך שמצד המלך העם הם רק בשביל השעשועים שלו (זה נקרא 'שעשועי המלך בעצמותו'). המשחק הזה שבין שתי האפשרויות האלו הוא עצמו השעשועים של המלך. כשאני חושב איך אני נראה מצד המלך, שכל המציאות שלי היא רק בשביל השעשועים שלו, זה באמת מוזעזע, אבל אם אני לא מבין את זה אני בעצם לא מבין את הפער שיש בין המלך לבין העם, ואני לא מתייחס אליו באמת כמלך. המילה 'שעשוע' היא מלשון שעיה ופניה - הכוונה שהוא פונה ומסתתר ושוב פונה, 'שע' ושוב 'שע', השעשוע הכי קדום שיש זה שהאמא מסתירה את עצמה מהתינוק אחרי זה מגלה.

שואל: אה, הבנתי, זה הכל משחק... **הרב:** כשאני אומר שזה מאוד מסקרן אותו מה יהיה בעולם, והוא כאילו נתון בזה ודרוך על זה מאוד חזק - אני הרבה יותר מרגיש שהמציאות ממשית מאשר המדענים שאומרים שהכל מתנהל בגלל המפץ הגדול, חד משמעית! להגיד שהכל בגלל המפץ הגדול, זה להגיד שהמציאות היא התעתוע הכי גדול שיש, הכל כאן מקרי לגמרי, שום דבר לא קיים מצד עצמו. הרי אם תעשה חשבון ברמת חוקי הפיזיקה הפשוטים, תשים לב שהסיכוי שהעולם ימשיך להתקיים בעוד חמש דקות הוא ממש אפסי, כי הוא מורכב מכל כך הרבה דברים שמחזיקים אחד את השני שאף אחד לא מבין איך בכלל זה יכול להיות, שיווי המשקל שנצרך כדי שזה יאזן את עצמו ויתקיים הוא כל כך דק - ולזה הם קוראים מציאות יציבה...

אלא שאף על פי שזה מאוד הזוי, האדם מעדיף 'להדחיק' את העניין הזה על מנת שיוכל להגיד שהמציאות יציבה מצד עצמה והיא לא תלויה בקב"ה. זה היצר הרע שאדמו"ר הזקן מדבר עליו בפרק כט (שהבאנו בתחילת השיעור) שרוצה שנהפוך את כל הדברים הפשוטים שיש לנו בראש - העיקר להגיד לקב"ה "אני לא תלוי בך, אני אוטונומי, יש לי את המציאות שלי"^ט. לחשוב שזה שהמציאות מחזיקה את עצמה זה יותר בטוח מאשר לומר שה' הוא זה שמחזיק - זה היצר הרע. ברמה השכלית, אם תתבונן טוב ביישוב הדעת ותחשוב על כך שהקב"ה מחזיק את המציאות חזק - אתה תרגיש יותר חזק את המציאות מאשר אם תגיד שהעולם קיים מעצמו.

◆ סיכום

לסיכום, אדה"ז רוצה שנסתכל על המציאות בשלושה רבדים:

הרובד הראשון הוא מה שאני מכוון בשם הוי', שאני מבין שה' מהווה את הכל וממילא שום דבר אינו חוץ ממנו, הכל הוא. הרובד הזה הוא מופשט, זהו לא הרובד שבו אני חי^כ, זה הרובד שבו ה' רואה את המציאות^{כב}.

ט. היצר הרע אומר: אני לא רוצה להיות תלוי באף אחד. אני מעדיף לחשוב שהעולם יציב 'יבש', בלי קשר לכלום. ואז אני יכול לעשות בו מה שאני רוצה ולהרגיש 'הצלחתי', 'עשיתי', כך אני יכול לדרוך על אנשים ולהגיד שאני יותר מכולם וכדומה.

כ. ראה עוד על כך בשיעור על היחס בין יראה לבטחון. בגליון 79.

כא. אף על פי שזהו רובד מאוד מופשט, עצם זה שאני מודע אליו אומר שיש גם בתוכי רובד כזה, שמבחינתו אני בכלל לא נפרד מה'.

כב. לכן אף פעם לא אומרים את שם הוי', שם הוי' הוא רק איך שזה מצד ה'. "זֶה שְׁמִי לְעֵלְמָה וְזֶה שְׁמִי לְדָר דָּר" (שמות ג. טו), "לא כמו שאני נכתב אני נקרא, נכתב אני ביו"ד ה"א, ונקרא אני באל"ף דל"ת" (פסחים ג.).

כשאני רואה בסידור או בתורה את שם הוי' אני קורא כאילו כתוב אדנות. במחשבה שלי אני מבין שמצד ה' הוא יודע שכתוב פה הוי', מצידו הכל זה הוא, אך מצידי זה לא עובד ככה, אני רואה אותו כאדון שמתנשא מעל העולם הנפרד וממילא אני לא יכול להגיד הוי' אלא רק אדנות. [מה שבמקדש כן אומרים שם הוי', על זה נאמר "בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֶזְכְּרֶיךָ אֶת שְׁמִי אֲבֹא אֲלֶיךָ" (ראה סוטה לח), ה' שורה שם וכל המציאות בטלה אליו לגמרי, והוא זה שבעצם מזכיר את השם.]

הרובד שבו אני חי הוא הרובד שבו אני רואה מציאות ממשית. אדה"ז רוצה שאשים לב קודם כל למה שאני רואה את "גוף עולם הזה וחומר וממשו" (שנברא משם אלקים) כפי שהוא מצד עצמו, ללא מערכת היחסים של מקום וזמן. כך שגם בשלב הזה אין שום דבר שנוסף על ה', הגוף הזה בטל לקב"ה, שכן אף על פי שאין לו מודעות למקורו, אין לו גם מודעות לעצמו, וקיומו הוא רק מה שה' יודע אותו²¹. מצד אחד אפשר לומר שזו בכלל לא מציאות, משום שאף אחד לא רואה אותה כמשהו עצמאי נפרד²², ומצד שני אפשר לומר שזו המציאות הכי תחתונה, כפי שהיא מצד עצמה.

אחרי שאני שם לב למה שנברא משם הוי' ומשם אלקים, אני רואה את העולם הזה כפי שהוא כבר בתוך מקום וזמן. כאן המציאות כבר מבלבלת וגורמת לחשוב שהיא נפרדת מה'. אני כבר לא יכול לצייר שהכל זה חלק מה"י". ברגע שיש מקום וזמן אני לא יכול לומר שה' אינו נמצא בתוך הזמן (לדוגמה: גם אם אני ברא את הזמן, אז חשוב שקודם היה זמן שבו היה רק את ה' ואחר כך היה זמן שאותו ה' ברא, ואז יוצא שגם כשאני מתאר את ה' לפני שהוא ברא את הזמן אני בעצם מתאר אותו בתוך המסגרת הכללית של הזמן), אך אם אני מסתכל על שם אדנות שעשה שהמציאות תהיה כזאת זה מסדר לי את הראש.

כאשר שמים לב שהתהוות הברואים נוצרת מההתנשאות של ה', ברור שהיות העולם 'יש ודבר בפני עצמו' לא בא בסתירה לכך שה' מהווה את העולם, אלא להפך לגמרי: כל החשיבות של הברואים באה מכך שה' רצה להתייחס אליהם, ולכן התנשא מעליהם ונתן להם חשיבות, וכל החשיבות של הברואים באה מכך שה' נתן להם ערך²³.

כג. כשם שהקירות והרהיטים הדוממים לא מפריעים לאדם להרגיש שהוא בעל הבית, כי אין להם מודעות לעצמם, ורק אם נכנס לבית אדם אחר בעל מודעות, הוא יכול לערער על בעלותו. אלא שהמשל הזה הוא כמו משל של נשמה וגוף, שלא יכולים להיות משל לקב"ה, כיוון שהנשמה לא מתהווה מהגוף (והרהיטים לא מתהווים מבעל הבית), ולעומת זאת גוף המציאות וחומר וממשה מציאותם היא רק מכך שה' יודע אותם.

כד. כך נראית הגשמיות אם אני מצייר אותה ללא מקום וזמן. **שאלה:** מה גשמיות בזה? אם זה קיים רק כידעיה של ה' את הדבר וזה לא קיים בעצם זה לא נראה כמו מציאות גשמית. **תשובה:** אח"כ בהמשך כשה' יעשה מקום וזמן אז תהיה לזה משמעות. זה משמעותי כשאני מסתכל על המציאות ואני רוצה להגיד שזה ה', אם אני אגיד שזה שם הוי' זה לא יהיה מוצלח, אך אם אני אגיד שזה שם אלקים אז אמרתי משהו מוצלח. ביטאתי את איך שאני מזהה פה את ה'. למרות שכשאני מסתכל עכשיו על המציאות אחרי שכבר יש שם אדנות אני רואה משהו ממשי, אבל ברור לי שלמשהו הממשי הזה יש מקור, ברור לי שאלקים עשה את זה.

כה. לכן רק אחרי שאדה"ז מדבר על שם אדנות הוא משתמש בלשון "נפרד" לגבי המציאות הגשמית.

כו. יש כאלה שכשאומרים "אין עוד מלבדו" הם רוצים שבאמת האדם ירגיש שכאילו העולם מלא סגולות וכדו', אך בחב"ד אין סגולות. אדמו"ר הזקן מאוד אהב את המציאות, כי היא הייתה אלוקית בשבילו, ה' אוהב ורוצה את זה, הוא לגמרי בתוך זה. לכן כמה שאדמו"ר הזקן מדבר על כך ש"אין עוד מלבדו" הוא לא רוצה להקטין שום דבר מהבריאה (וראה על כך באריכות במאמר 'נשמת אדמו"ר הזקן בגליון 77).

קשר הנשמה לה' בקשר בין הורים וילדים

בפעם הקודמת ראינו שהאהבה הטבעית לה' נמצאת אצל כל אחד ואחד, וניתן לראות אותה גם אצל 'הקלים ועמי הארץ' שאף על פי שהם לא מדקדקים בכל המצוות, יש מצוות שהם מקיימים בצורה טבעית. אדמו"ר האמצעי רוצה שכאשר אנחנו נקיים מצוות נשים לב שזה לא מבטא רק את המאמץ והעבודה שלנו אלא גם ובעיקר את הקשר הטבעי של הנשמה לה'.

קשר בין חברים הוא קשר שנוצר מהמאמץ והעבודה של האדם, ולכן כאשר האדם לא יתחזק אותו הוא יתפוגג, ולעומת זאת קשר בין בן לאביו לא נוצר מהעבודה של האדם, אלא האדם נולד לתוכו, והוא קשר טבעי שלא מתנתק. בקשר בינינו לבין ה' יש חלק שתלוי בעבודתנו, אבל החלק הפנימי הוא מתנה מה', ואנחנו נולדים לתוכו והוא טבעי לנו.

בפעם הזו יוסבר שהמשל העיקרי לכך שהנשמה קשורה לה' באופן טבעי הוא הורים וילדים. החסידות מלמדת אותנו לשים לב שבעבודת ה' שלנו אנחנו מבטאים בעיקר מקום טבעי לנשמה, שהרי אנחנו כמו בנים לה', וכאשר אנחנו מתאמצים בעבודת ה' אנחנו לא מתאמצים ליצור את הקשר, אלא מתאמצים לחשוף ולגלות את המתנה שקיבלנו מה', את הקשר הטבעי והבלתי ניתק של הנשמה לה'.

התרגשות איננה תוצאה של מאמץ

◆ קשר טבעי לעומת קשר שנובע ממאמץ

קשר בין הורים וילדים שונה באופן מהותי מקשר בין חברים, לדוגמא. קשר עם חברים יכול להיות קשר חזק, אבל אף על פי כן הוא לא יהיה קשר שקיים בטבע, כמו בין אב לבן.

כאשר קשר בין חברים הוא קשר חזק, הקשר הוא תוצאה של פעולות של האדם, ושל בניין הקשר לאורך זמן. הקשר לא קיים בין החברים באופן טבעי, ועל מנת שהחברים יהיו קשורים עליהם ליצור את הקשר ביניהם. אם החברים ישקיעו יותר מאמץ בבניית הקשר, הקשר יהיה חזק יותר, אם החברים ישקיעו פחות מאמץ הקשר יהיה חלש יותר, ואם החברים לא ישקיעו מאמץ כלל - לא יהיה קשר כלל.

לעומת זאת קשר בין אב לבן לא נוצר ממאמץ, אלא הוא הטבע של האב והבן. האב והבן מתאמצים בשביל שהקשר יבוא לידי ביטוי בצורה טובה, אבל הם לא צריכים להתאמץ בשביל לייצר את הקשר.

בנוסף, כאשר קשר בין חברים מסתבך, ונדרש מאמץ רב בשביל ליישר את ההדורים - הרבה פעמים הקשר פשוט נפרם ולא ממשיך. לעומת זאת, בקשר בין אב לבן, סיבוך לא יכול לגרום שהקשר ייעלם ולא יהיה קיים. להיפך, הסיבוכים נובעים הרבה פעמים מכך שהקשר קיים בין אם האב והבן רוצים בכך, ובין אם לא^א.

◆ התרגשות מורגשת לעומת התרגשות פנימית

לכן, כאשר יש התרגשות בקשר בין חברים, ההתרגשות הזו שונה מההתרגשות שיש בקשר בין אב לבן. התרגשות בקשר בין חברים היא חידוש, והחידוש הזה מפתיע את האדם. האדם שמח שנוצר קשר בין שני אנשים שלא היו קשורים כלל, והשמחה הזו היא בעצמה חלק מהקשר.

^א מצב של מתח בקשר שבין ההורים והילדים הוא המחשה לכך שבקשר בין הורים וילדים מצד אחד יש תשוקה חזקה של הצדדים זה לזה, אבל מצד שני התשוקה לא כל כך מורגשת. התשוקה של ההורים והילדים לקשר היא כל כך חזקה וכל כך טבעית, עד שהיא קיימת אפילו במקרה שבו יש מתח או סיבוכים בקשר בין ההורים לבנם: מצד אחד הבן מרגיש שקשה לו עם הקשר שבינו לבין הוריו, והוא לא רוצה בקשר הזה, אבל מצד שני הבן לא מצליח להתנתק מהקשר עם ההורים. הוא מרגיש שהמתח שיש בינו לבין הוריו ממשיך כל הזמן להשפיע על החיים שלו, והוא לא מצליח להתעלם מהקשר עם ההורים. התחושה הזו היא המחשה לכך שבקשר בין הורים וילדים מצד אחד יש תשוקה חזקה, שמשפיעה מאוד על שני הצדדים, ומצד שני היא לא כל כך מורגשת. עד שהבן יכול לחשוב שאין קשר בינו לבין הוריו, או שהוא לא רוצה בקשר הזה וכדומה.

לעומת זאת, בקשר בין אב לבן ההתרגשות לא מבטאת הפתעה על עצם הקשר. להיפך, אם קיימת בהתרגשות הפתעה על עצם הקשר, זה מראה שהקשר לא נראה כמו שקשר בין אב לבן אמור להיראות, וזה נותן גם תחושה לא נעימה. ההתרגשות בקשר בין אב לבן מבטאת קשר קיים, שעכשיו מתבטא גם בהתרגשות.

כאשר האדם מתרגש מכך שהוא זה שמייצר את הקשר, חלק מההתרגשות היא מכך שהוא פעל משהו שלא היה קיים קודם. לכן הוא מופתע. הוא מופתע מכך שהוא חידש משהו בעולם. לכן חלק מובנה מהתרגשות כזו היא שהאדם מתרגש מעצמו, מתרגש מכך שהוא הצליח ליצור קשר טוב. לעומת זאת, בקשר עצמי, שהאדם לא מייצר אותו, כמו קשר בין הורים וילדים, גם כאשר האדם מתרגש מהקשר, הוא לא מתרגש מכך שהוא יצר ועשה משהו. לכן ההתרגשות הזו פחות מורגשת, כיוון שהאדם לא מרגיש את ההצלחה שלו, אלא רק את הקשר.

זו אחת הסיבות לכך שהרבה פעמים קשה לאדם להשקיע בקשר עם הורים, וקל לו יותר להשקיע בקשר עם חברים. הסיבה לכך היא שכיוון שההתרגשות שבקשר עם ההורים לא מורגשת כמו ההתרגשות בקשר עם חברים, האדם עלול לחשוב שהמאמץ שלו ליצור קשר עם הוריו לא נושא פרי, כי לא התחדש שום דבר, והמצב נשאר כמו קודם.

בקשר בין חברים ההנאה מהמפגש היא זו שגורמת את הקשר, והיא הפנימיות של הקשר, ובקשר בין הורים וילדים ההנאה וההתרגשות שיש במפגש רק מוציאים מהעלם את מה שמתחולל בפנים.

מצד אחד קשר בין הורים וילדים הוא קשר מורגש שמסב הנאה גם להורים וגם לילדים. אבל מצד שני קשר בין הורים וילדים הוא גם קשר לא מורגש, כיוון שהם לא מייצרים את הקשר הזה, אלא הוא קיים בתוכם, והוא חלק מהטבע שלהם.²

2. ובלשון אדמו"ר האמצעי בקונטרס ההתפעלות זה נקרא "התפעלות עצמית".

הספר שיעשה לך סדר בעבודת ה'

החומר במדור זה לקוח מתוך הספר 'נהלך ברגש'.
500 עמודים על אהבת ה' ויראתו, ועל הדרך הנכונה
להתפעלות והתרגשות בעבודת ה'

לרכישה: 058-770-1560
או באתר ישיבת
עוד יוסף חי

אף על פי שבקשר בין הורים וילדים עיקר ההתרחשות היא פנימית, בכל זאת על האב והבן לחפש דרכים לבטא את הקשר על ידי התרגשות. אם האב לא יחבק לעולם את הבן, וכדומה - זה לא יהיה טוב, שכן אף על פי שהקשר קיים, הוא פנימי ונעלם, ועל ההורים והילדים ליצור הזדמנויות מרגשות כדי שהקשר לא יישאר במקום נעלם בנפש. כאשר האדם מצליח לבטא את הקשר הטבעי שלו עם ההורים זהו חידוש גדול יותר ומשמעותי יותר עבורו מאשר קשר עם חברים.

שני הקשרים בעבודת ה'

הקשר עם ה' בנוי משני חלקים: חלק אחד דומה לקשר בין חברים, והוא תלוי ביגיעת האדם. החלק הזה נקרא בלשון אדמו"ר האמצעי 'עובדי ה' בגופם'.

מצד ההזדהות של הנשמה עם הגוף, האדם לא חש את הקשר עם ה' כקשר שקיים בטבע, אלא כחידוש, כשני חברים שלא היו קשורים זה לזה, ונעשו קשורים. ממילא כאשר האדם מתרגש מהקשר עם ה' הוא מאוד מודע להתרגשות, כיוון שהיא סימן לכך ששניים שלא קשורים זה לזה הצליחו להתחבר, עד שנוצרה מהקשר הזה אפילו התרגשות. ההתרגשות מפתיעה אותו, כיוון שלא הכרחי שיצליח להתעורר אצל האדם קשר כל כך פנימי לה'.

אבל יש גם חלק נוסף בקשר עם ה', חלק פנימי יותר, שנקרא 'עובדי ה' בנשמתם'. החלק הזה של הקשר עם ה' דומה לקשר בין אב לבן, כמו שאומר כאן אדמו"ר האמצעי:

"על דרך משל בן המתפעל בלבו בתשוקה אל אביו, מצד היותו התפעלות עצמיות וטבעית לא ירגיש בעצמו בהתפעלות ובלתי נודעת לו במורגש כל כך, וכן התפעלות האב אל הבן.

ג. ובמושגים של אדמו"ר האמצעי בקונטרס ההתפעלות: במדרגת 'דחילו ורחימו טבעיים' שב'עובדי ה' בנשמתם' יש רגש שקיים בתוך האדם. והאדם רוצה לבטא אותו בכמה שיותר אופנים. על מנת שהוא לא יישאר רק בתוכו. בלשון אדמו"ר האמצעי היכולת לבטא רגש פנימי בהרבה אופנים נקראת "אורך ורוחב ההשגה דבינה". בינה היא מדרגת 'דחילו ורחימו טבעיים' כמבואר שם, והאורך והרוחב שבה הם היכולת לתפוס את הקשר ולבטא אותו בהרבה אופנים. ד. וראה בתניא פרק מד שהדוגמה לאהבת 'רעיא מהימנא' (שהיא עבודת 'עובדי ה' בנשמתם' בלשון קונטרס ההתפעלות) היא קשר בין הורים וילדים:

ואהבה רבה וגדולה מזו, והיא מסותרת גם כן בכל נפש מישראל בירושה מאבותינו, היא מה שכתוב ברעיא מהימנא "כברא דאשתדל בתר אבוי ואימיה, דרחים לון יתיר מגרמיה ונפשיה ורוחיה כו' (= כבן המשתדל אחר אביו ואמו, שאוהב אותם יותר מעצמו ונפשו ורוחו)", כי הלא אב אחד לכולנו.

מה שאדמו"ר האמצעי מביא ממשיל קשר בין הורים וילדים כמשל ל'עובדי ה' בנשמתם' הוא המשך למה שכתוב בתניא פרק ב, שהמשל לנפש האלקית הוא בן שנמשך ממוח האב.

מצד הנשמה הקשר עם ה' הוא קשר שקיים בטבע. הנשמה לא 'שוכחת' שהיא כל הזמן קשורה לה'. ממילא כאשר הקשר עם ה' בא לידי ביטוי בהתרגשות, ההתרגשות מעידה על הקשר ולא מייצרת אותו. הקשר קיים, וההתרגשות מביאה אותו לידי ביטוי. אם האדם יופתע מההתרגשות, והיא תתפוס אצלו הרבה מקום, הוא יראה בעצמו שהוא לא תופס את הקשר עם ה' כקיים, כמו קשר בין אב לבן, אלא כקשר שהוא תוצאה של בניין ויגיעה, כמו קשר בין חברים. כאשר האדם לא מופתע מן ההתרגשות, ולא מרגיש שהוא זה שייצר את הקשר, הוא לא מתרגש מההתרגשות הזו, ולכן ההתרגשות לא מורגשת.

◆ להתמקד בשני הקשרים

אם כן, יש שני סוגים של עבודת ה', ועל האדם להיות ממוקד לפעמים בעבודת ה' הזו, ולפעמים בעבודת ה' הזו.

בדרך כלל על האדם להיות ממוקד ב'עובדי ה' בגופם'. עליו לשים לב שהקשר עם ה' לא ברור מאליו, ועליו להתאמץ ולבנות את הקשר עם ה'. על האדם להתאמץ לחשוב על הקשר עם ה', ולהתאמץ לחשוב בצורה כזו שתגרום שהקשר עם ה' יגע בו גם באופן של התרגשות^ה.

אבל יחד עם זה שעל האדם לשים לב שעליו לבנות את הקשר עם ה', עליו גם להרגיל את עצמו לחשוב שמצד הנשמה הקשר עם ה' כבר קיים, וההתרגשות רק מוציאה את הקשר הטבעי עם ה' מהעלם אל הגילוי, והיא לא מורגשת כחידוש^ה.

צורת החשיבה הזו קשה יותר, מכמה סיבות: ראשית, קשה לנו לתפוס את הקשר של הנשמה עם ה', כי הנשמה היא מופשטת, ואנחנו רגילים לחשוב עליה רק כעל חלק מהגוף, וקשה לנו לחשוב עליה בפני עצמה.

שנית, כיוון שההתרגשות של הנשמה מהקשר עם ה' לא מורגשת כחידוש, האדם עלול לחשוב שלא קרה שום דבר. האדם רגיל ורוצה לחוש שמהמאמץ שלו נולד משהו, כמו ב'עובדי ה' בגופם'. אבל אם האדם תופס את הקשר עם ה' כקיים, ולא

ה. וכפי שכתוב בקונטרס, ש'דחילו ורחימו טבעיים' שב'עובדי ה' בגופם' הם תוצאה של יגיעה דווקא (עמוד פה):
והוא עיקר המצוה בעבודה שבלב, ליגיע את עצמו במחשבה כל כך, עד שיתפעל הלב דוקא, ונקרא פולחנא דרחימותא. פולחנא ממש ביגיעה רבה.

ולעומת זאת 'דחילו ורחימו טבעיים' שב'עובדי ה' בנשמתם' הם ללא יגיעה. כפי שיצוטט לקמן.
ו. וכפי שכתוב ב'היום יום' (גי' כסלו), ש"חסידיהו משנה את המציאות ומגלה את המהות": עבודת 'עובדי ה' בגופם' משנה את המציאות. ולעומת זאת עבודת 'עובדי ה' בנשמתם' מגלה את המהות.

קקשר שנוצר מיגיעה - ככל שהקשר עמוק יותר, כך האדם פחות חש שהוא יצר משהו, ויותר חש שהוא קשור לה' מראש, ללא קשר ליגיעה שלו.

◆ החידוש שב'עובדי ה' בנשמתם'

מצד האמת, אף על פי שהאדם לא חש שהוא יצר משהו, החידוש שיש ב'עובדי ה' בנשמתם' גדול בהרבה מאשר החידוש ב'עובדי ה' בגופם'. כאשר הקשר של הנשמה עם ה' מאיר באדם, זה חידוש גדול, כיוון שאפילו בגוף שבטבעו מסתיר על ה', וגורם שלאדם לא יהיה קשר עם ה', מאיר הקשר הטבעי של הנשמה עם ה'. אף על פי שבאופן פשוט הטבע של האדם הוא להיות רחוק מה', ובשביל לעבוד את ה' עליו להתאמץ לעבוד כנגד המשיכה הטבעית שלו, אף על פי כן כאשר האדם עובד בעבודה של 'עובדי ה' בנשמתם' הוא מזדהה עם מקום שבו הטבע שלו הפוך. אם כן, הטבע של האדם מתהפך, וטבע שמתהפך הוא חידוש גדול. המהפך הוא מהקצה אל הקצה ממש, כיוון שמצד הגוף המשיכה הטבעית היא שהאדם לא יהיה קשור לה', ואילו כאשר הנשמה מאירה באדם, הקשר של האדם לה' הוא טבעי אפילו יותר מאשר קשר בין הורים וילדים¹, ועל אחת כמה וכמה יותר מאשר קשר בין חברים.

אלא שעל האדם לשים לב שהחידוש הוא מצד ה' ולא מצידו. מצד ה' נעשה כאן חידוש מופלא, 'כיתרון האור מן החושך', והוא עיקר כוונת הבריאה, שגם כאשר הנשמה בתוך הגוף, והיא לכאורה רחוקה מה' - אף על פי כן יש הארה אלקית אפילו בתוך המציאות הגשמית. אבל אם האדם חש שהוא יצר ועשה את החידוש הזה - הוא חוזר לצורת העבודה של 'עובדי ה' בגופם', שבה המאמץ של האדם הוא הנוכח והבולט, ולא מאירה בו עבודת 'עובדי ה' בנשמתם', שבה בולטת הנוכחות של ה' ולא המאמץ של האדם.

על מנת להבין טוב יותר את ההבדל בין עבודה של 'עובדי ה' בגופם' לעבודה של 'עובדי ה' בנשמתם', ניתן משל:

¹ הדוגמה לכך היא אדם ששמח במעשה טוב של מישהו אחר:

אם האדם תופס את הקשר שלו עם ה' כקשר שבא על ידי היגיעה שלו, הוא עלול לקנא באדם שעושה מעשה טוב, שכן הוא יודע שאם הוא עצמו ירצה לעשות מעשה טוב כזה זה ידרוש ממנו מאמץ ויגיעה. לעומת זאת אדם שהקשר הטבעי עם ה' נוכח אצלו בחיים, הנהנה לראות אנשים אחרים שעושים מעשים טובים, כי הוא הנהנה מהנוכחות של ה' שמופיעה במעשיהם.

זו אחת הסיבות לכך שטוב לקרוא סיפורי צדיקים. כי כך האדם מתרגל להנות ממעשים טובים של אחרים. ומכך שיש צדיקים בעולם.

הורים מולידים את ילדם פעם אחת, וזה יוצר ביניהם קשר שקיים בטבע, ואילו ה' מהווה את האדם מאין ליש בכל רגע ורגע. לכן אף על פי שהקשר בין ההורים לילדים הוא אכן קיים בטבע, יחד עם זה הילד מרגיש את עצמו כאישיות עצמאית, וכך גם ההורים מתייחסים אליו. לעומת זאת הנשמה חווה את עצמה כחלק מה', ולא כנפרדת ממנו.

לפעמים אדם עייף או מתעצל, ואין לו כח ללכת לעבודה או לטפל במשפחתו וכדומה. במצב כזה האדם מרגיש שעליו להתאמץ בשביל להתגבר על הטבע שלו, וכאשר הוא מתגבר הוא מרגיש שהוא אכן עשה את מה שמוטל עליו לעשות^ט.

לעומת זאת כאשר האדם עירני ומלא מרץ וכדומה - גם כאשר הוא עובד קשה, הוא לא מרגיש שעליו להתאמץ כדי לעשות את מה שמוטל עליו, אלא זה טבעי לו. הוא גם לא מרגיש שהוא פעל ועשה והתגבר, אלא מרגיש שיש בתוכו כחות של חיים שלא הוא המציא, והוא רק מוציא אותם מהכח אל הפועל.

כך זה גם בקשר עם ה': ב'עובדי ה' בגופם' האדם מרגיש שהקשר עם ה' לא טבעי לו ולא ממלא אותו חיות ומרץ, ועליו להתאמץ ולהתגבר על הטבע שלו בשביל לעבוד את ה'. כאשר זוהי העבודה של האדם, הוא גם מרגיש את המאמץ שלו, וגם מרגיש שהוא זה שפעל ועשה. לעומת זאת, ב'עובדי ה' בנשמתם', האדם מרגיש שהקשר עם ה' טבעי לו, וגם אם הוא עובד קשה, הוא לא צריך להתגבר על הטבע שלו בשביל לעבוד את ה', אלא זה טבעי לו. הוא גם לא מרגיש שהוא עשה והוא פעל את הקשר עם ה', אלא חש שזהו הטבע של הנשמה, שהיא חלק מה', ומוציאה לפועל את הרצונות של ה' ^{טז}.

ט. וראה בתניא פרק מד בשם הזוהר. שאהבת 'נפשי אייתריך' (שהיא עבודת 'עובדי ה' בגופם' בלשון קונטרס ההתפעלות), היא כמו אדם שאין לו כח שחפץ שנפשו תשוב אליו ותחיה אותו:

וזה שכתוב "נפשי אויתריך", כלומר מפני שאתה ה' נפשי וחיי האמיתים, לכך אויתריך. פירוש שאני מתאוה ותאב לך כאדם המתאוה לחיי נפשו, וכשהוא חלש ומעונה מתאוה ותאב שתשוב נפשו אליו.

י. כאן יש הבדל בין המשל לנמשל: במשל, כאשר האדם נמרץ ועירני הוא חש שיש בו חיים שלא הוא ייצר אותם, אבל הוא לא מודע ולא חווה את המקור של החיים הללו. לעומת זאת בנמשל הנשמה לא רק מודעת לכך שהיא לא ייצרה את עצמה כקשורה לה, אלא היא גם מודעת לכך שה' היא המקור שלה, והיא חווה את עצמה כחלק מה'.

יא. מבחינה מסויימת. החידוש שיש בקשר של 'עובדי ה' בנשמתם' הפוך מהחידוש שיש בקשר של 'עובדי ה' בגופם'. ב'עובדי ה' בגופם' האדם חווה את עצמו כקיים, והחידוש הוא שיש לאישיות הקיימת הזו קשר עם ה'. לעומת זאת ב'עובדי ה' בנשמתם' הקשר הוא וודאי לא חידוש, כי אין אפשרות שלא יהיה קשר. שהרי אין לנשמה קיום מצד עצמה. אדרבה, החידוש הוא שהנשמה קיימת. הנשמה חווה את עצם הקיום שלה כחידוש. חידוש שה' רוצה שתהיה נשמה שהיא חלק ממנו.

צוללים למעמקים

שיעורים נוספים ומרתקים מאת הרב זמינים ב"קול הלשוני"
חסידות | פרשת שבוע | כתבי האר"י | תורת הנפש | עבודת השם

חייגו והאזינו 073-371-8149

◆ התרגשות עצמית היא התרגשות לא מורגשת

כאשר לאדם יש התרגשות בעבודת ה', הרבה פעמים האדם שם לב אליה ומתרגש ממנה. אדמו"ר האמצעי רוצה שנשים לב שבתאוות גשמיות אין זה כך. כאשר האדם נמשך לתאוות גשמיות ולעניינים של העולם הזה הוא מתרגש מזה, וההתרגשות יכולה להתבטא גם בגוף: לפעמים האדם הולך מהר יותר כאשר הוא נמשך למעדן מסויים, לפעמים רעשי הפתיחה של מארז של אוכל תופסים לו את האוזן יותר מרעשים אחרים, וכדומה. אבל **יחד עם זה שהאדם מתרגש מהמשיכה שלו לתאוות גשמיות - הוא לא מתרגש מכך שהוא מתרגש, והוא לא שם לב לזה כל כך, כי ההתרגשות טבעית לו.** האדם לא אומר לעצמו "איזו התרגשות יש לי עכשיו מהאוכל" וכדומה, כי ההתרגשות נראית לו חלק טבעי מהצורך שלו לאכול, עד שהרבה פעמים הוא כלל לא שם לב אליה".

אדמו"ר האמצעי אומר שגם **האהבה של הנשמה לה' היא טבעית, והאדם יכול לחוש אותה ולא להתפעל ממנה.** כשם שהאדם לא מתפעל מההתרגשות שלו מדברים גשמיים, כך כאשר מתגלה האהבה הטבעית של הנשמה לה', האדם לא מתפעל ממנה, כי היא פשוטה וטבעית בעיניו, ולא חידוש.

כאן, ב'דחילו ורחימו טבעיים' שב'עובדי ה' בנשמתם', הדוגמה להתרגשות טבעית היא תאוות ולא משא ומתן, "כמו התפעלות עצמיות דנפש הטבעית בתאוות גשמיות". לעומת זאת בפרק ב של קונטרס ההתפעלות, במדרגות של 'עובדי ה' בגופם', הדוגמה של אדמו"ר האמצעי למדרגות של ההתפעלות היא משא ומתן ועסקים.

ההבדל בין ההתפעלות של הנפש מתאוות גשמיות להתפעלות של הנפש ממשא ומתן דומה להבדל שנכתב בפנים בין קשר בין חברים לקשר בין הורים וילדים: משא ומתן יכול למשוך מאוד את האדם, והאדם יכול להיות נתון מאוד בעסק ולהתרגש ממנו וכו'. אבל אף על פי כן, הקשר של האדם לעסק שלו לא קיים בו בטבעו, אלא האדם החליט להיכנס אליו, והאדם יצר אותו. לעומת זאת בתאוות גשמיות האדם לא מרגיש שהוא החליט להיכנס אליהן, אלא מרגיש שהן מושכות אותו מטבעו.

זהו ההבדל בין 'עובדי ה' בגופם' ל'עובדי ה' בנשמתם': ב'עובדי ה' בגופם' האדם מרגיש שהוא לא קשור לה' בטבעו, אלא הוא מחליט להיכנס לקשר עם ה'. לעומת

יב. וכלשונו: "כמו התפעלות עצמיות דנפש הטבעית בתאוות גשמיות, אשר נראה בחוש שבלתי נודע לו כלל למתפעל בלבו לאיזה דבר הנחמד בבחינת עצמיות וטבעיות, אף על פי שההתפעלות מורגשת מאד בלבו לא נקרא מורגש בעצמו".

זאת ב'עובדי ה' שנשמתם' האדם מרגיש שהנשמה קשורה לה' בטבעה, והקשר הזה לא נובע מההחלטה שלו".

יג. לכן לאורך הספר 'נהלך ברגש' המשל לעבודת ה' הוא קשר בין איש ואשה. בקשר בין איש ואשה יש גם מימד של משיכה טבעית וגם מימד של החלטה, כלומר הוא מקביל גם ל'עובדי ה' בגופם' וגם ל'עובדי ה' שנשמתם', ולכן הוא משל מתאים לקונטרס ההתפעלות.

אמנם ראה ב'נהלך ברגש' (בתחילת חלק שני, תחת הכותרת 'אשר קדשנו במצותיו - כאדם המקדש אשה'), שבקשר בין איש ואשה ככל שהאדם תפוס יותר בקשר, וה'התפעלות' שלו מהקשר היא ברמה גבוהה יותר - כך יש יותר חשש שהוא יהיה תפוס בקשר ממניעים של תאוות ויצרים, והוא יותר צריך להתאמץ בשביל להיות קשור לבן הזוג, ולא להשתמש בו לצורך עצמו. בשביל לדבר על משיכה טבעית שאין בה יצריות, אדמו"ר האמצעי מביא כמשל להתפעלות של 'עובדי ה' שנשמתם' גם את המשל של קשר בין הורים וילדים, שבו המשיכה היא טבעית ואין בה יצריות.

מעמיקים יחד

יש לכם שאלה על הכתוב במאמר? רוצים לשתף בחידוש הקשור אליו?
פורום "מעמיקים" לעובדי השם - המקום להרחיב ולדון בשיעורי הרב

להצטרפות שלחו מייל ל shiurimshapira@gmail.com

הקשר בין ראיית פני ה' לבין המציאות ההקלאית הגשמית

שאלה: התורה קוראת לחגים בשמות של חקלאים - "חג הקציר", "חג האסיף" וכדומה. איך זה נוגע אלינו ולעבודת ה' שלנו?

תשובה: אפשר היה לחשוב שהשאלה הזו שייכת רק לתקופה שלנו, שהחיים שלנו מנותקים מהחקלאות, אבל האמת היא שהשאלה הזו שייכת גם לגבי הזמן שבו האנשים היו יותר חקלאיים.

באופן כללי, פעם הגדולים היו יותר גדולים וההמון היה יותר המוני (בשונה מהיום, שיש יותר השתוות, יש יותר ירידה של התורה אל האנשים, שכל אחד יהיה עסוק בתורה ומצוות^א) ממילא פעם אלו שהיו עם הרבה השכלות לא כל כך התעניינו בהמון. כתוב (ברכות נח.) על בן זומא שאמר על כל האנשים "ברוך שברא כל אלו לשמשני". וכן היה אומר "כמה יגיעות יגע אדם הראשון עד שמצא פת לאכול, חרש וזרע וקצר ועמר ודש וזרה וברר וטחן והרקיד ולש ואפה ואח"כ אכל, ואני משכים ומוצא כל אלו מתוקנין לפני וכו'". האם היה אכפת לו איך בדיוק מתנהלים אותם משמשים? האם היה משנה לו אם הם זורעים עכשיו או קוצרים עכשיו? הוא ישב ולמד תורה, והביאו לו את האוכל שהיה צריך, ומסתמא לא מאוד עניין אותו אם זה היה מקופסת

^א. כמו שהיום באופן כללי בעולם יש יותר השכלה. פעם היא היתה שייכת הרבה יותר ליחיד סגולה, והיום היא יותר נחלת הציבור. יותר טוב להגיד את זה הפוך: כיון שכך זה בתורה, שיש יותר השתוות. כך זה גם בעולם שנהייתה יותר השתוות.

שימורים או מהשדה. כך גם הנביאים חיו לגמרי בהתבודדות, היו עסוקים בשאיבת רוח הקודש, ומה משנה להם כל כך כל העניין של הקציר והאסיף?

אבל היום זו נהייתה כבר שאלה ציבורית. היום כל הציבור מנותק מהמציאות, ולעשות כזה עניין מחג 'קציר שעורים' ו'קציר חיטים' זה באמת מתמיה, מי בכלל יודע מה ההבדל ביניהם? זה לכאורה לא מתחיל בכלל. כלומר, פעם זו הייתה קושיא של הנביאים, אבל היום זו קושיא של כולנו.

יש רווח גדול בכך שאנחנו שמים לב לכך שהשאלה הזו הייתה גם פעם. לשים אותנו יחד עם הנביאים והצדיקים באותה קושיא, זה עוזר לנו להבין נכון כיצד להתייחס לבעיה.

בעצם הבעיה היא מובנית: האם כשהתורה מדברת על החגים היא רוצה לדבר איתנו על משהו תורני גבוה, או על משהו מאוד מעשי ופרקטי?

אפשר להקשות את הקושיא הזו ממש בפשט של הפסוקים. נניח ניקח מה שהתורה אומרת: "שֶׁלֶשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יִרְאֶה כָּל זְכוּרָךְ אֶת פְּנֵי ה'". יש משהו מאוד גדול בראיית פני ה'! ומה העניין לראות את ה' דווקא באסיף? זו כבר קושיא מתוך מה שכתוב בתורה עצמה. למה זה משנה אם אני אראה את פני ה' בחג האסיף או קצת אחריו? מה הקשר בין אחד לשני?

יש רווח בכך שמקשים את הקושיא הזו בפשט הפסוקים, כי אם אתה מקשה בלי קשר לפסוקים, אתה בעצם יוצא מנקודת הנחה שהתורה היא חקלאית-ארצית, שזה העיקר (זה נקרא בלשון החסידות שהעולמות בפשיטות והאלוקות בהתחדשות) והשאלה היא כיצד זה נוגע אלינו. ואילו אם אתה שואל הפוך, אתה רואה שהתורה רצתה לעשות כזה אירוע של 'לראות פני ה'', ואתה שואל למה היא עשתה זאת בזמן הכי לא נוח? בהסתכלות כזאת עושים את החגים כדי לראות את פני ה', ועכשיו הקושיא היא שזמן האסיף נראה לא כל כך קשור לעשות את זה. כך הקושיא כבר הפוכה לגמרי (זה נקרא בלשון החסידות אלוקות בפשיטות ועולמות בהתחדשות).

עכשיו נעבור לתשובה. התורה רוצה להגיד שבאמת אם אתה תחגוג משהו שאינו לא קשור למציאות בכלל, יצא ש"פני ה'", אותם אנחנו רוצים להיראות, הם משהו

ב. תלמיד: זה דווקא הגיוני לחגוג בזמן האסיף. לקשר את השמחה באסיף לקשר עם ה'.

הרב: בסדר. שיגיד תודה לקב"ה כשהוא אוסף. בשביל לראות פני ה'. לשאוב משם רוח הקודש. תעשה לזה זמן מיוחד. כמו ראש השנה ויו"כ. שהם ימים מיוחדים שלא קשורים למעגל השנה והשדה. והם ימים של התעלות מאוד גדולה. אדרבה, אתה רוצה לעשות התעלות ששואבים רוח הקודש? תן להם קודם לאסוף. שיוכלו אחרי זה לנוח. ורק אחר כך שיבואו...

תלוש. ומצד שני, אם אתה רוצה לחגוג את חג הקציר בפני עצמו, אתה אמנם מחובר לגמרי למציאות אך אתה תלוש מהקב"ה...

אז באה התורה ואומרת: כדי שלא תהיה תלוש צריך להיות חיבור בין שמיים לארץ.

ניתן דוגמה מברכת כהנים: ה' אומר שהוא רוצה שהכהנים יברכו את עם ישראל באהבה, ואז הכהנים אומרים "יברכך ה'". אם אתה אומר שה' יברך, למה צריך את הכהן? אלא שאם ה' מברך וזה לא עובר דרך הכהן, זה כאילו נשאר בשמיים. לכן ה' אומר: אני רוצה שהכהן דווקא יברך, ודווקא באהבה. אני רוצה שזה יומחש, ככה אני אגשם את עצמי אליך. אני אשים את עצמי בצורה כזו שכאילו אני מצמצם את עצמי.

כמו שכתוב שה' מצמצם עצמו בין שני בדי הארון, כך ה' מצמצם עצמו להופיע בתוך המציאות.

אם כן, החגים הם סביב התבואה, והתבואה היא איך שה' מצמצם את עצמו, ומראה את הפנים שלו בתוך הגשמיות של המציאות ממש. כלומר, אם הוא ייתן את הפנים שלו רק בתוך המציאות הרוחנית, זה עדיין מקיף מעלינו ולא יורד ממש עד אלינו, אבל להיראות את פני ה' הכוונה לראות שהוא ממש שמח בנו, והכוונה שהוא נותן לנו הרבה תבואה. דווקא זה נקרא שהוא שמח בנו, שהוא מאיר לנו פנים.

אז זה לא רק שהוא נתן לנו הרבה תבואה, זה לא מנותק מהקשר עם ה', זה בעיקר שהוא ירד מאוד למטה עד שהוא מחליט שיהיו לו פנים שמתאימות לנו.

אם מישהו נותן שיעור והוא לא מדבר בשפה של האנשים - יוצא שהוא לא רואה אותם כמו שצריך, והם לא רואים אותו. אבל ה' רוצה שהוא יראה אותנו ואנחנו נראה אותו. לכן זה יורד עד למטה, עד לתבואה.

חג הקציר זה לא שאני מרגיש שהוא מביא הרבה תבואה, ויצא לי משתלם. אם זה ככה - אז אני לא רואה את הפנים שלו. זה כמו להיכנס לבית של יהודי עשיר ונדיב, ולהרגיש שהכי כיף זה הכמויות של האוכל שהוא שם על השולחן. האוכל על השולחן נועד כדי שנראה את הפנים המאירות שלו, כדי שנרגיש שהוא רוצה לתת לנו את מה שטוב לנו. אבל לא כדי שנתעלם ממנו דרך זה.

ברוך ה' היום יש הרבה שפע, אז יש הרבה הארת פנים!

כשהתורה רוצה לדבר על שכר המצוות היא אומרת "ונתתי גשמיכם בעתם" וכדו'. פעמים רבות כאשר אנו שואלים את עצמנו מהו שכר המצוות, אנו מתכוונים

לשאל מהו הגמול שה' נותן לאדם על מאמציו. הסבר זה משאיר את השכר מחוץ לקשר בינינו לבין ה', ואומר שכל ייעודו הוא לדרבן אותנו לעשיית המצוות. כאשר התורה מדברת על שכר המצוות היא מדברת על שכר מסוג אחר. ה' מבטיח לנו שהמציאות 'מתאימה' לקיום התורה והמצוות - כאשר אנו נקיים את המצוות, המציאות תזרום ותסתדר והחיים שלנו יהיו שמחים ומאושרים. כאשר אנו מקיימים את המצוות ה' נוכח בתוך המציאות, ועל ידי נוכחות זו הוא נענה לפנייתנו אליו. כאשר ה' נותן לנו שפע בגשמיות הוא מאיר לנו פנים ואומר לנו 'שימחתם אותי כשהתאמצתם לשמור על מצוותי, כעת אני משמח אתכם חזרה'. ככל שאנו יותר מתאמצים בקיום המצוות, ה' נענה לנו בהטבת המציאות. ככל שאנו מבינים שהמציאות טובה יותר בגלל שה' מאיר לנו פנים כך אנו יותר ויותר רוצים לקיים את מצוותיו, וחוזר חלילה. על כגון זה אמרו חז"ל "מצוה גוררת מצוה".

ללמוד, להעמיק!

קונטרסים וספרים מאת הרב יצחק שפירא שליט"א
בנושאי עבודת ה', עבודת התפילה, שלום בית
והעמקה במאמרי חסידות

₪ 15

מבוא השער

₪ 60

נהלך ברגש

₪ 60

זה השער

₪ 40

נשיאת הפכים

₪ 40

מקדש עמו ישראל

₪ 20

השמחה במעונו

₪ 15

המשפחה המחנכת

₪ 20

כיבוד הורים

₪ 30

תשובה בשמחה

ישמח לב מבקשי ה'

מדי יום ראשון
בשעה 21:30

רחוב הרב צבי
יהודה 18 דירה
4-י-ם

שמחים לבשר
לציבור שוחרי הקבלה והחסידות
על סדרת שיעורים חדשה
מפי הרב **יצחק שפירא** שליט"א

בספה"ק **אוצרות חיים** לרבנו האר"י ז"ל.

**לימוד בבהירות מיוחדת בדרך החסידות
בשפה פשוטה השווה לכל נפש.**

ניתן לשמוע את השיעורים
בקול הלשון 073-371-8149

לפרטים ר' זושא דויטש
052-7152642

